

Työpaikan huumeeseulonta

15.8.2017 15:19:00

TYÖPAIKAN HUUMESEULONTA

Yleistä

Työterveyshuollon huumeanalyysin ohjeistus perustuu *Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2006:2, Huumausainetestaus työelämässä* -ohjeistukseen.

Työpaikkatestien sisältö ja käytännön toteuttaminen vaihtelevat yrityksittäin. Itä-Suomen Laboratoriokeskuksen Liikelaitoskuntayhtymän (ISLAB) näytteenottopalvelun kautta saatavat virtsan huumeeseulonnat ja positiivisten tulosten varmistukset tekee Yhtyneet Medix Laboratoriot Oy, jonka huumeeseulonta ja varmistustutkimukset ovat FINASin akkreditoimia. ISLABin kautta on pyydettävissä:

- U-Huume-4 -paketti, joka sisältää amfetamiinit, bentsodiatsepiinit, kannabiksen ja opiaatit.
- U-Huume-7 -paketti, joka sisältää em. lisäksi myös kokaiinin, metadonin ja buprenorfiinin.

Huumeiden ja lääkeaineiden analyysit tehdään virtsanäytteestä. Näytteitä saa ottaa vain asianmukaisesti huumausainetestaukseen perehdytetty terveydenhuollon ammattihenkilö.

Tutkimuspyynnön tekeminen ja henkilötietojen kirjaaminen

Valtioneuvoston asetuksen huumausainetestien tekemisestä 218/2005, 4 §, 1 momentin mukaan huumausainetestien koskevan tutkimuslähetteen antaa aina lääkäri tai huumausainetestaukseen perehtynyt terveydenhoitaja. ISLABin laboratoriot toimittavat työterveyshuollolle pyynnön tekemiseen tarvittavat lähetteet (ks. näytteenottovälineet).

- Täytä huolellisesti Yhtyneet Medix Laboratorioiden Huumetestaus / Työelämä Lähetelomakkeen "*Vastausosoitetiedot*". Huom! Eriävä laskutusosoite -kohta tulee olla yliviivattu.
- Täytä kohta "*Lähetävä lääkäri/työterveyshoitaja*".
- Kirjaa kohtaan "*Tiedot testattavasta*" testattavan henkilötiedot ja testattavan ilmoittama viimeisen 2 viikon aikana käyttämä lääkitys. Myös testattavan käyttämät luontaislääkkeet olisi syytä kirjata tutkimusläheteeseen.
- Rastita lähetelomakkeen "*Tutkimuspyyntö*" -osaan tutkimuspyyntö. ISLABin ja Yhtyneet Medix Laboratorioiden sopimuksella Lähetelomakkeesta on valittavissa vain U -Huum 4A tai U -Huum 7B. Huom! Tutkimuksessa U -Huum 7B tulee barbituraatit olla ylipyhitty ja tilalla metadoni.
- Tee (mikäli mahdollista) sähköinen pyyntö U -Huume-4 (55024) tai U -Huume-7 (55025).

Huom! Testattavan allekirjoitus otetaan vasta näytteenluovutuksen yhteydessä!

Työpaikan huumeseuonta

15.8.2017 15:19:00

Virtsanäytteen ottaminen

Näyte otetaan ISLABin näytteenottopisteessä tai tutkimusta pyytävän organisaation työterveyshuollossa. Näytteenottoon tullessaan asiakkaalla on oltava mukanaan pyyntölomake ja kuvallinen henkilöllisyystodistus. Virtsanäyte otetaan valvotusti varmistaen, ettei näytettä pystytä vaihtamaan, laimentamaan tai muuten käsittelemään. Testattavan yksityisyyden suoja tulee varmistaa: Intimiteettisuojaan turvaamiseksi näytteenottaja saa olla WC-tilassa virtsaamishetkellä ainoastaan näytteenluovuttajan suostumuksella. Näyte jaetaan A- ja B-pulloihin ja pulloet lähetetään Yhtyneet Medix Laboratorioihin sinetöitynä ja koodattuina. A-pullost tehdään seuloita ja positiivisen tuloksen varmistus. B-pulloa säilytetään positiivisen tuloksen mahdollista riitauttamista varten.

Näytteenottovälineet

Työterveyshuollon huumeseuonnoissa käytetään Yhtyneet Medix Laboratoriot Oy:n toimittamia näytteenottovälineitä ja tarvikkeita, joihin kuuluu:

- Lähetelomake (Huumetestaus / Työelämä)
- Näytteiden kuljetuksen valvontalomake (Työpaikan huumeseuonta)
- Sinetöity, lämpötilatunnistimella varustettu virtsanäytteen keräyspurkki (100 ml)
- Sinetöity, sininen muovipussi, joka sisältää 2 virtsanäyteputkea, minigrip-pussin ja imeytysliinan
- Koodattu violetti sinetöintitarra (A ja B)
- Harmaa sinetöitävä muovinen näytteiden kuljetuspussi
- Keltamusta-raitainen pahvinen lähetyskotelo

Näytteenottovälineitä tilataan Yhtyneet Medix Laboratorioista (www.yml.fi/tilaukset) tai yksittäisissä tapauksissa ISLABin laboratorioista:

Kuopio:	Pujon laboratorion lajittelu puh 044-717 8746 Savotalon laboratorio puh 044-717 8807
Joensuu:	Kemia puh 044-717 8889
Mikkeli:	Toimisto puh 044-7178924
Savonlinna:	Toimisto puh 044-717 8956
Iisalmi:	Toimisto puh 044-7178831
Varkaus:	Toimisto puh 044-7178836
Pieksämäki:	Toimisto puh 044-7178979

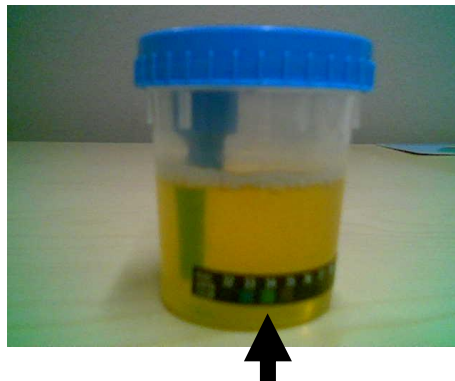
Virtsanäytteen keräys

1. Sähköisen pyynnön (mikäli mahdollista) lisäksi U -Huume-4 ja U -Huume-7 näytteenluovuttajalla pitää olla mukanaan Yhtyneet Medix Laboratoriot Oy:n Huumetestaus / Työelämä -lähetelomake.
2. Tarkista, että lomakkeen oikean yläkulman kohdassa: Eriävä laskutus-/vastausosoite on merkitty lähettävän työterveyshuollon yhteystiedot ja että sana laskutus on yliviivattu.
3. Tarkista testattavan henkilöllisyys kuvallisesta kortista ja merkitse henkilöllisyyden toteaminen huumeläheteeseen. Mikäli testattavalla ei ole kuvallista henkilökorttia, kysy henkilötunnus ja merkitse sekä lausuntona pyynnön yhteyteen että läheteeseen että henkilöllisyyttä ei ole varmistettu.

Työpaikan huumeseurolta

15.8.2017 15:19:00

4. Kerro testattavalle näytteenoton kulku ja sen eri vaiheet - näin hänen on helpompi asennoitua testitilanteeseen.
5. Pyydä tutkittavaa jättämään päällysvaatteet, laukut ja muut irtotavarat WC:n ulkopuolelle valvottuun tilaan. Ohjaa tutkittava näytteenanto-WC:hen, tarkista tilan kunto ja poista käsisaippua WC:stä (jos mahdollista).
6. Pyydä tutkittavaa käärimään hihat ylös ja pesemään kätensä ilman saippuaa ja kivaamaan ne kertakäyttöpyyhkeeseen.
7. Anna testattavan valita yksi lämpötilatunnistimella varustettu virtsanäytteen keräyspurkki. Tarkista testattavan kanssa purkin koskemattomuus ennen sen avaamista.
8. Pyydä testattavaa antamaan purkkiin noin 80 ml:aa ("vajaa desi") virtsanäytettä (vähintään 40 ml).
9. Testattava luovuttaa virtsanäytteen WC-tilassa siten, että taataan yksilön intimitettisuoja.
 - Näytteenottaja saa olla WC-tilassa virtsaamishetkellä ainoastaan näytteenluovuttajan suostumuksella. Mikäli näytteenantoa ei voida valvoa seuraamalla virtsaamista, luotettava näytteenanto on varmistettava kuulonvaraisesti. WC:n ovea ei saa lukita.
10. Mikäli testattava ei saa annetuksi virtsanäytettä, hänelle annetaan lasillinen vettä puolen tunnin välein (kuitenkin korkeintaan 1 litra). Annettu vesimäärä merkitään lähelomakkeen "Näytetiedot"- kentän kohtaan "Huomioita". Normaalisti virtsanäyte pystytään saamaan 2-3 tunnin kuluttua.
11. Totea näytteen kelpoisuus heti näytteenoton jälkeen.
 - Tarkista virtsan lämpötila välittömästi (4 min sisällä) näytteenottoastian lämpötilaindikaattorista. Hyväksyttävä lämpötila on 32-38°C. Kirjaa lämpötila läheteeseen.

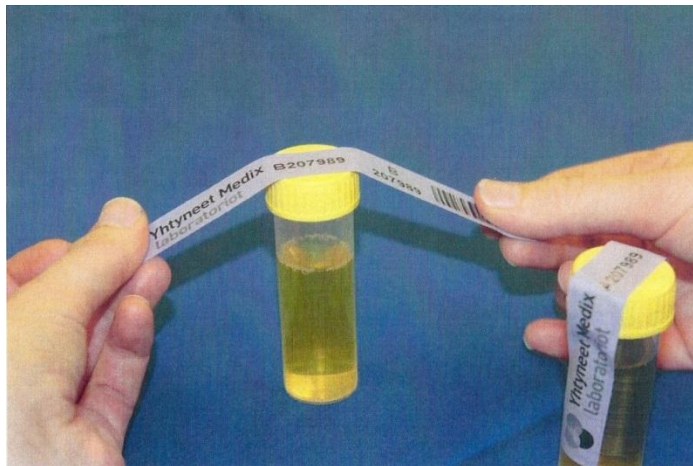
- Jos näytteen ulkonäkö tai väri poikkeaa normaalista, kirjaa asia läheteeseen.
- Jos epäilet näytteen aitoutta, pyydä uusi näyte ja/tai kirjaa asia läheteeseen.

Työpaikan huumeselonta

15.8.2017 15:19:00

Näytteen jako A- ja B-putkiin ja niiden sinetöinti

1. Anna testattavan valita sinetöity, näyteputket sisältävä sininen muovipussi. Tarkista testattavan kanssa pussin koskemattomuus ennen sen avaamista.
2. Asiakkaan läsnä ollessa avaa kumpikin näyteputki ja kaada keräyspurkissa oleva virtsanäyte niihin. Virtsa on oltava kummassakin putkessa vähintään 20 ml.
3. Sulje näyteputket kiertämällä niiden korkit tiukasti kiinni ja testaa, etteivät putket vuoda (putkien ulkopinnan on oltava kuiva ennen sinettitarrojen liimaamista).
4. Sinetöi astiat asiakkaan läsnä ollessa seuraavasti:
 - Ota yksi sinetöintitarrapari (A ja B) näyteputkien koodausta ja sinetöintiä varten.
 - Kiinnitä sinetöintitarrat näyteputkiin (toiseen putkeen A-tarra ja toiseen B-tarra) siten, että tarra kulkee näyteputken kannen yli (katso kuva alla) ja sen jälkeen liimaa tarran päät putken molemmille sivuille. Kiinnittämisen jälkeen tarraa ei voi/saa enää irrottaa putkesta.
 - Merkitse sinetöintitarrojen koodinumerot lähetelomakkeen "Näytetiedot" - kenttään.

5. Pakkaa näytepullopari minigrip-pussiin, jossa on imeytysliina.

Näytteenoton dokumentointi ja hyväksyminen

1. Merkitse tarvittaessa lähetelomakkeen "Näytetiedot"- kentän kohtaan "Huomioita" mahdolliset näytteenottotilanteen aikana havaitsemasi poikkeavuudet testattavan käyttäytymisessä tai itse näytteessä.
2. Pyydä testattavaa lukemaan ja allekirjoittamaan lähetelomakkeen "Testattavan suostumus ja allekirjoitus" -kenttä, jossa hän suostuu huumetestiin ja hyväksyy näytteenotomenettelyyn.

Työpaikan huumeseuonta

15.8.2017 15:19:00

3. Allekirjoita lähetelomake "Näytetiedot" -kentän kohtaan "Näytteenottajan allekirjoitus".
4. Anna lähetelomakkeen alimmainen sivu (Testattava) testattavalle tositteeksi.
5. Lomakkeen päällimmäinen sivu toimitetaan näytteiden kanssa Yhtyneet Medix Laboratorioihin.
6. Lomakkeen keskimmäinen sivu säilytetään laboratoriossa/työterveyshuollossa.

Näytteiden lähetykset testauslaboratorioon

1. Pakkaa minigrip-pusseissa olevat näytepulloparit ja lähetelomakkeiden päällimmäinen sivu (Näytteet analysoiva laboratorio) harmaaseen kuljetuspussiin. Yhteen kuljetuspussiin mahtuu enimmillään 2-3-näytepulloparia.
2. Täytä Näytteiden kuljetuksen valvontalomakkeen "Näytepakettia koskevat tiedot" -kenttä. Lomakkeeseen merkitään niiden pulloparien koodit, jotka on pakattu samaan kuljetuspussiin.
3. Sulje kuljetuspussi siinä olevien ohjeiden mukaan.
4. Säilytä paikallisesti sovitulla tavalla Näytekuljetuksen valvontalomakkeen Näytteenottaja -kappale ja Lähetelomakkeen Näytteenottaja -kappale.
5. Kiinnitä Näytekuljetuksen valvontalomakkeen päällimmäinen osa (Näytteet analysoiva laboratorio) esim. nitojalla kuljetuspussin päälle.
6. Pakkaa kuljetuspussi keltamusta-raitaiseen pahviseen lähetyspakkaukseen.
7. Lähetyksessä säilytetään postitukseen saakka kylmätilassa (2-8 °C), johon ulkopuolisilla ei ole mahdollisuutta päästä.
8. Näytteet postitetaan Yhtyneet Medix Laboratorioihin:
Yhtyneet Medix Laboratoriot Oy
Kivihaantie 7
00310 Helsinki.

Tulosten vastaanminen ja laskutus

Yhtyneet Medix Laboratoriot Oy lähettää vastauksen suoraan tutkimuksen pyytäjälle, kun pyytjä ja viimekädessä näytteenoton valvoja ovat huolehtineet, että lähetelomakkeen oikeassa yläkulmassa on työterveyshuollon osoite, jonne vastaus halutaan lähettää.

Mikäli ISLAB on näytteenottajana, laboratorio laskuttaa pyytäjää lähetettyään näytteet Yhtyneet Medix Laboratorioille. Laboratoriotietojärjestelmään ei tule vastausta, ainoastaan merkintä: Tehty.

Työpaikan huumeseuonta

15.8.2017 15:19:00

Tuloksen mahdollinen riitauttaminen

Testattava voi testituloksen oikeellisuuteen liittyvästä syystä riitauttaa varmistetun positiivisen testituloksen ja vaatia B-näytteen analysointia 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolloin hän on saanut tiedon varmistetusta positiivisesta testituloksesta. Riitauttaminen on tehtävä siihen terveydenhuollon toimintayksikköön, josta huumausainetestiä koskeva tutkimuslähete on annettu. Pyytjä on yhteydessä laboratorioon tai suoraan Yhtyneet Medix Laboratorioihin (Asiakaspalvelu 09-52561).

Kuvailutiedot

OID-koodi	1.2.246.10.21261066.100.11.2016.2.33.2
Laatija(t)	Oikku Anu
Tarkastaja(t)	Dunder Ulla
Hyväksyjä	Romppanen Jarkko
Osaamisalue	KERANA; PREANA
Sijaintipaikka	OA:KERANA, OA:PREANA
Työpiste(et)	Näytteenotto, työterveyshuollon yksiköt
Asiasanat	kemian erikoisanalytiikka; preanalytiikka; Huume; huumeseuonta; Näytteenotto; työterveyshuolto; U-Huume-4; U-Huume-7; virtsa; Puijo; Savotalo; Iisalmi; Varkaus; Pieksämäki; Joensuu; Mikkeli; Savonlinna; ISLABin terveyskeskuslaboratoriot
Korvaa ohjeen	1.2.246.10.21261066.100.11.2016.2.33.1 16.12.2016 saman niminen
Kommentit	Internet-ohje pyytäjille